

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 139/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť A. S., S. Š., zastúpenej advokátom JUDr. P. H., S. N. V., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 41/2009-288 z 2. decembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. S. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2010 faxom doručená a podaním doručeným ústavnému súdu 29. marca 2009 doplnená sťažnosť A. S., S. Š. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 41/2009-288 z 2. decembra 2009 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že na Okresnom súde Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) bolo na základe žaloby sťažovateľky pod sp. zn. 8 C 90/2005 vedené konanie o zaplatenie sumy 761,57 €. Sťažovateľka sa domáhala zaplatenia 761,57 € z dôvodu, že odstúpila od zmluvy o dielo uzatvorenej so žalovaným, pretože plastové dvere, ktoré boli predmetom zmluvy o dielo, boli nekvalitné. Okresný súd žalobe v celom rozsahu vyhovel rozsudkom sp. zn. 8 C 90/2005 z 11. decembra 2008 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Na základe odvolania žalovaného podaného proti rozsudku okresného súdu krajský súd rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom do podania sťažnosti ústavnému súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) nerozhodol.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza: *„V konaní pred súdom prvého stupňa a taktiež pred porušovateľom súdy konštatovali, že došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy, ktorej predmetom boli predmetné dvere.*

Porušovateľ v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že žalobe nie je možné vyhovieť, keďže žalobkyňa sa domáha určenia povinnosti žalovaného vrátiť zaplatenú kúpnu cenu avšak bez určenia jej povinnosti vrátiť predmetné dvere žalovanému.

Porušovateľ dospel k nesprávnemu právnemu záveru, keď ako dôvod rozhodnutia uviedol, že návrhu nebolo možné vyhovieť a prekročiť návrhy žalobcov. Dôvod však, pre ktorý nezmenil rozsudok tak, že nedoplnil enunciát o protiplnenie žalobcov k vydaniu veci a to že nie je možné rozhodnúť ultra petitum neuviedol.

Ako základná otázka sa javí, či doplnenie výroku o protiplnenie žalobcov k vydaniu veci z platného odstúpenia od zmluvy je prekročením návrhu. Som toho názoru, že nie. Z návrhu na začatie konania vyplýva čoho sa žalobcovia domáhajú, pričom súd sa nemá riadiť len petitom v zmysle navrhnutého rozsudku. Žiaden právny predpis neukladá účastníkom konania uviesť aký má byť enunciát rozhodnutia súdu, je iba nutné uviesť čoho sa účastník domáha a na akom základe.

Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy, z čoho následne došlo k vzniku nového záväzkového vzťahu na vydanie si vzájomných plnení. Právny stav je teda taký, že žalobcovia majú ako vchodové dvere

namontované cudzie dvere a žalovaný má povinnosť (vyplývajúcu zo zákona a nie zmluvy) vrátiť žalobcom kúpnu cenu.

Prekročenie návrhu, prisúdenie viac ako sa domáha znamená uloženie povinnosti žalovanému vo väčšej miere ako sa domáha. V tomto prípade sa však ukladá navyše povinnosť žalobcom a nie žalovanému.

Pri tomto stave je rozhodnutie odvolacieho súdu celkom formalistické, odnímajúce reálnu ochranu práv a absentuje i správny výklad právnych noriem.

I keby súd spravil záver, že ide o prekročenie návrhu na začatie konania, mohol prekročiť jeho návrhu a vo veci rozhodnúť ultra petitem v zmysle § 153 ods. 2 o. s. p. a § 457 OZ.

Podľa § 153 ods. 2 o. s. p., súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú, iba vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu alebo ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi.

Podľa § 457 OZ, ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť drahému všetko, čo podľa nej dostal.

V zmysle uvedených ustanovení možno návrhy účastníkov prekročiť pokiaľ by z právneho predpisu vyplýval určitý spôsobom vyrovnania medzi nimi. Ustanovenie § 457 OZ je normou, ktorá spôsobuje zo zákona vznik nového záväzkoprávneho vzťahu na vzájomné si vydanie svojich plnení, teda ide o spôsob zákonného vyrovnania medzi účastníkmi...

Porušenie základných práv sťažovateľa vidím v tom, že porušovateľ si vybral ten výklad právnej normy, ktorý formalisticky odníma reálnu súdnu ochranu účastníkovi konania.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 11Co/41/2009-288 porušil základné právo sťažovateľa A. S. na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach 11Co/41/2009-288 z 2. 12. 2009 a vracia vec na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi náhradu trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať sa ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Podstatou námietok sťažovateľky je právne posúdenie rozhodnutia krajského súdu najmä z hľadiska rešpektovania jej práva na súdnu a inú právnu ochranu, v dôsledku porušenia ktorého sa domáhala, ako v konaní pred ústavným súdom, tak aj podaním dovolania najvyššiemu súdu zrušenia rozhodnutia krajského súdu a ďalšieho konania v jej občiansko-právnej veci. Krajský súd mal podľa názoru sťažovateľky porušiť jej základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy nesprávnym výkladom relevantnej právnej normy.

Sťažovateľka v dovolaní proti rozsudku krajského súdu adresovanému najvyššiemu súdu okrem iného uvádza: *„Odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru, keď ako dôvod rozhodnutia uviedol, že návrhu nebolo možné vyhovieť a prekročiť návrhy žalobcov. Dôvod však, pre ktorý nezmenil rozsudok tak, že nedoplnil enunciat o protiplnenie žalobcov k vydaniu veci a to že nieje možné rozhodnúť ultra petitem neuviedol.*

Ako základná otázka sa javí, či doplnenie výroku o protiplnenie žalobcov k vydaniu veci z platného odstúpenia od zmluvy je prekročením návrhu. Som toho názoru, že nie. Z návrhu na začatie konania vyplýva čoho sa žalobcovia domáhajú, pričom súd sa nemá riadiť len petitom v zmysle navrhnutého rozsudku. Žiaden právny predpis neukladá účastníkom konania uviesť aký má byť enunciat rozhodnutia súdu, je iba nutné uviesť čoho sa účastník domáha a na akom základe.

Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy, z čoho následne došlo k vzniku nového záväzkového vzťahu na vydanie si vzájomných plnení. Právny stav je teda taký, že žalobcovia majú ako vchodové dvere namontované cudzie dvere a žalovaný má povinnosť (vyplývajúcu zo zákona a nie zmluvy) vrátiť žalobcom kúpnu cenu.

Prekročenie návrhu, prisúdenie viac ako sa domáha znamená uloženie povinnosti žalovanému vo väčšej miere ako sa domáha. V tomto prípade sa však ukladá navyše povinnosť žalobcom a nie žalovanému.

Pri tomto stave je rozhodnutie odvolacieho súdu celkom formalistické, odnímajúce reálnu ochranu práv a absentuje i správny výklad právnych noriem.“

Z uvedeného je zrejmé, že dôvody, pre ktoré podala sťažovateľka dovolanie, sú totožné s dôvodmi uvádzanými v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka rovnaké námietky uplatnila v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní podanom najvyššiemu súdu, musela byť sťažnosť odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací.

Ústavný súd zaujal preto názor (podobne napr. I. ÚS 169/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti ústavnému súdu je táto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Pritom lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bulena a spol. verzus Česká republika a rozhodnutie uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Českej republiky vo zv. 29, uznesenie č. 3 a pod.).

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd ani touto časťou sťažnosti meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2010